

ИВО АНДРИЋ

Режија и драматизација: Никита Миливојевић

ТРАВНИЧКА ХРОНИКА

Српско народно позориште у сарадњи са Народним позориштем из Сомбора

Иво Андрић

Травничка хроника

Режија и драматизација: **Никита Миливојевић**

Композитор: Димитрис Камаратос

Сценски покрет: Амалија Бенет

Сценографија: Никита Миливојевић и Жељко Пишкорић

Костимографија: Марина Сремац

Асистент режије: Никола Кончаревић

Снимање и монтажа видеа: Роберт Гонди и Предраг Новковић

Играју:

Југослав Крајнов

Тијана Марковић

Бранислав Јерковић

Марија Меденица

Марко Марковић

Иван Ђурић

Александар Гајин

Душан Јакишић

Небојша Савић

Мирослав Фабри

Душан Вукашиновић

Нинослав Ђорђевић

Зоран Карајић

Марко Савковић

Владимир Милојевић

Соња Исаиловић

Инспицијент: Золтан Бешењи

Инспицијенти 2: Владимир Савин / Зоран Вучковић

Суфлери: Срђан Стојновић / Нинослав Вранић

Асистент костимографа: Снежана Хорват

Асистенти сценографа: Младен Стојановић и Маја Вујовић

Мајстори светла: Мирослав Чеман / Милош Смиљић

Мајстори тона: Ђорђе Илић / Миле Ковачевић

Труба: Слободан Драгаш

Техничко вођство: Саша Сенковић / Стипан Петреш

Видео: Ђорђе Верначки / Срђан Миловановић / Игор Пекановић

**Премијера: 12. октобар 2019, сцена „Пера Добриновић“, СНП и
16. октобар 2019, Народно позориште Сомбор**

Представа траје: два сата и има једну паузу

Декор, костими и остала сценска опрема израђени су у радионицама СНП-а.

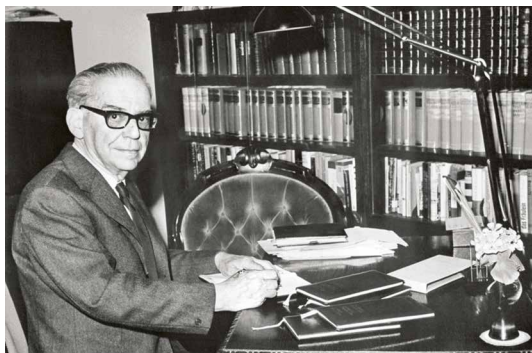

Реч редитеља

Неке од најлепших страница исписаних на српском језику налазе се у роману *Травничка хроника*: ... „Јер, зашто да моја мисао, добра и права, вреди мање од исте такве мисли која се рађа у Риму или Паризу? Стога што се родила у овој думачи која се зове Травник? И зар је могућно да се та мисао никако не бележи, нигде не књижи?“

Носио сам ову Андрићеву мисао безброј пута на све стране света као неки свој лични пртљаг. *Травничка хроника* је за мене као она свећа у роману, што гори дању и ноћу на турбету Абдулах паше: ... „оно мало светла, да осветли сав мрак који се вековима накупио око нас.“ То је она иста свећа коју носи и јунак Тарковског кроз празан базен. Том свећом, у мраку, почиње и наша представа.

Никиша Миливојевић

Иво Андрић (Долац, код Травника, 9. 10. 1892 – Београд, 13. 3. 1975), српски и југословенски књижевник и дипломата Краљевине Југославије. Као гимназијалац био је припадник Младе Босне, напредног револуционарног покрета против Аустроугарске власти, и страствени борац за ослобођење јужнословенских народа. Прву песму *У сумрак* објавио је у „Босанској

вили“ 1911. Студирао у Загребу, Бечу, Кракову, а дипломирао и докторирао у Грацу (тема: *Развој духовној живојиа у Босни ѿод уџицајем ѿурске владавине*). На вест о атентату у Сарајеву прекида студије и враћа се у домовину, где бива ухапшен. Тамнује као политички затвореник. У затвору пише песме у прози. Прву књигу, *Ex Ponto*, објављује у Загребу 1918. У Београду 1919. ради у Министарству вера, другује с Винавером, Црњанским, Пандуровићем. Објављује прозу и као службеник Министарства иностраних дела ради у конзулатима и посланствима Краљевине Југославије (Рим, Букурешт, Грац, Париз, Мадрид, Брисел, Женева и Берлин, где га затиче приступање Краљевине Југославије Тројном пакту и Априлски рат). Од 1926. је члан Српске академије наука и уметности, а од 1946. САНУ.

У Сарајеву 1945. објављује роман *Госѿођица* и постаје председник Савеза књижевника Југославије те потпредседник Друштва за културну сарадњу са СССР-ом. Члан Комунистичке партије Југославије постаје 1954, а те године објављује и *Проклеѿиу авлију*. Милицом Бабић, костимографкињом Народног позоришта у Београду, жени се 1957.

Нобелову награду за књижевност („за епску снагу којом је обликовао теме и приказао судбине људи током историје своје земље“), добија 1961. Поред романа *На Дрини ћуѿрија*, најпознатија дела, у којима се углавном бавио описивањем живота у Босни за време османске власти, су и *Травничка хроника*, *Проклеѿиа авлија*, *Госѿођица* и *Јелена, жена које нема (...)*

О Травнику и Травничкој хроници

То је било 1917. године кад су ме из мариборске казнионе интернирали овамо. Замислите сужња, уз то још и болесног младића, који је допутовао у Травник, сâм, без пребијене паре у џепу и без икога свога у граду у коме је рођен. На улазу у варош занела ме ова слика којој сам остао дужан све док књигу нисам написао: кад болесног и увређеног човека занесе нека слика, она остаје као трајан печат све док у вама има живота! Замислите тог истог младића који доцније неколико пута долази у Травник, опет сâм, с бележницом у руци, лута улицама и пред радозналим светом уноси податке о вароши, везирима, џамијама, називима улица и зграда. Бојао сам се да ми штогод не промакне. Петнаест година носио сам пртљаг својих папира, а онда у Београду, у доба окупације, почеле су страховите муке писања. Најтеже је било приказати људе, њихову меру и границу, пренети у роман боју и наслеђе касабе.

An aerial photograph of a town nestled in a valley, surrounded by rolling hills. The town features several large, light-colored buildings, likely administrative or historical structures. The landscape is a mix of green vegetation and brownish soil, with a clear view of the surrounding terrain.

Стотину педесет и три године столовала је везирска управа у овој вароши; од 1697. све до 1850, чини ми се. Прву везирску столицу пренео је овамо Халил-паша, јер су Сарајево сравниле са земљом чете Еугена Савојског. У време војног јачања Босне у Отоманском царству, Ферхат Соколовић, први паша босански, пренео је намесничку столицу из Травника у Бања Луку, а Шахин-паша ју је доцније вратио у Травник. Од тада се ту измењало близу осамдесет везира, што значи да управа једног везира није у просеку трајала ни пуне две године. Никад се није могло знати чији ће се конци смрсити над везировом главом. Неки нису ни осванули у Травнику, а већ су били смењени. Тако је један дошао из Прибоја и ту га је стигао султанов ферман којим му је јављено да је смењен и да се одмах врати у Стамбол. Па су Травничани уз кахву збијали шалу: „Који је везир најбољи?“ – „Најбољи је онај што се из Прибоја вратио!“ Уопште узевши, у Турској се кратко остајало на власти. Такве су биле прилике у царевини: доста ствари почивало је на оговарањима, миту, сплеткама, тако да ничија глава није била сигурна.

Иво Андрић, *Писац њовори својим делом*, Београд 1994, стр. 289-291

Фрагменти из Травничке хронике

„Па и кад би га, већ у рану зору, пробудила бајрамска свирка бубњева и зурла или дечја трка на спрату изнад њега, Давилу је требало времена да се растрезни и снађе. Дуго се колебао између јаве и сна, јер су снови имали више везе са јавом досадашњег његовог живота, а садашња јава личила пре на неки сан у ком човек бива нагло бачен у чудну, далеку земљу и доведен у необичан положај.

Тако је и то буђење личило на наставак ноћних снова из којих се споро и напорно прелазило у необичну јаву конзуловања у далекој турској вароши Травнику.“

„Долазило је вече и спремала се једна од оних злих несаница какве је Давил познао тек у Травнику, кад је човек у немогућности да заспи а неспособан да правилно мисли. А и кад би успео да се за тренутак занесе у неки полусан, пред њим су се наизменично и произвољно ређали и смењивали: Мехмед-пашини широки и радосни осмејак од прекјуче, танка и жилава капиџибашина рука са широком бразготином и мрачни, неразумљиви Давна како тихо изговара: – Врло, врло болестан човек.

А у свему томе није било реда ни повезаности. Те слике су живе свака за себе, без узрочне везе, као да ништа још није извесно ни одлучено и као да злочин може да се деси, али исто тако може још и да буде спречен.“

„Тада су наступила она времена у којима свако настоји да буде мален и невидљив, свако тражи заклона и скровишта, тако да се тада у чаршији говорило да ‘и мишја рупа вреди хиљаду дуката’. Страх је легао на Травник као магла и притиснуо све што дише и мисли. То је био онај велики страх, невидљив и немерљив, али свемоћан, који с времена на време наилази на људске заједнице и повије или пооткида све главе. Тада многи људи, обневидели и залуђени, забораве да постоје разум и храброст и да све у животу пролази и да живот људски, као и свака друга ствар, има своју вредност, али да та вредност није неограничена. И тако, преварени тренутном мађијом страха, плаћају свој го живот много скупље него што он вреди, чине подла и ниска дела, понижавају се и срамоте, а кад тренутак страха прође, они виде да су тај свој живот откупили по сувише високој цени или чак да нису били ни угрожени, него само подлегли неодољивој варци страха.“

„Старац га је сада гледао погледом пуним немог ганућа, као што се гледа за неким ко се удаљује и чији одлазак жалимо.

– Да, господине, ви можете да схватите овај наш живот, али за вас је он само непријатан сан. Јер, ви живите овде, али знате да је то пролазно и да ћете се пре или после вратити у своју земљу, у боље прилике и достојнији живот. Ви ћете се пробудити из овог кошмара и ослободити, али ми никад, јер за нас је он једини живот. Поткрај разговора лекар је постајао све тиши и све чуднији. Сео је и он, сасвим поред младића, сагнувши се према њему, као у великом поверењу, и дајући му знак са обе руке да буде миран и да речима или покретом не поплаши и не одагна нешто ситно, драгоцену и плашљиво, као птицу која је ту, на поду, пред њима. Загледан у то место на ћилиму, говорио је готово шапатом, али неким топлим гласом који је одавао унутарњу милину.

– На крају, на правом и коначном крају, све је ипак добро и све се решава хармонично. Иако, овде, заиста све изгледа нескладно и безизлазно замршено. *Un jour tout sera bien, voila notre esperance*¹, како је рекао ваш филозоф. А друкчије се не да ни замислити. (...) И поред привидне изломљености и нереди, све је повезано и складно. Не губи се ниједна људска мисао ни напор духа. Сви смо на правом путу и изненадићемо се кад се сретнемо. А срешћемо се и разумети сви, ма куда сада ишли и ма колико лутали. То ће бити радосно виђење, славно и спасоносно изненађење.“

¹ Једног дана све ће бити добро, у томе је наша нада.

О редитељу

*„Анијованошћу својих предшлага обележио је
Никита Миливојевић деведесете године у српском театру,
а смелим и новим читањем класике увео га у нови век.“*

Јован Ђирилов

Никита Миливојевић један је од водећих српских позоришних редитеља данас. Добитник је свих релевантних позоришних признања за режију у својој земљи, (награде „Бојан Ступица“, неколико Стеријиних награда, Битефове, награде критике позоришног часописа „Сцена“, и многих других на фестивалима широм Србије: у Крагујевцу, Јагодини, Вршцу, Шапцу, Новом Саду, Младеновцу... као и годишњих награда Народног позоришта, Југословенског драмског позоришта, Града театар Будва, Народног позоришта „Љубиша Јовановић“, Шабац, Позоришта „Душко Радовић“...

У анкети позоришних критичара часописа „Сцена“, режија представе *Бановић Спрахиња* је проглашена најзначајнијим остварењем 90-их година прошлог века у српском театру.

По мотивима књиге *New York – Beograd* Д. Микље, написао је сценарио и режирао играни филм *Јелена, Кајарина, Марија...* (N. York 2010).

Режирао у Грчкој, Шведској, Словенији, Македонији, Турској, Немачкој, Италији, Великој Британији, САД-у, на Кипру... дела Калдерона, Шекспира, Ешила, Софокла, Аристофана, Чехова, Булгакова, Пинтера, Томаса Мана, Стриндберга, Молијера, Брехта, Хајнера Милера, Ружевича, Витрака, Јонеска, Бонда, Бекета, Стопарда, Метерлинка, Бергмана, Сартра, Ибзена, Милера, Црњанског, Андрића...

1996-2004. Редовни је професор на Одсеку глума/режија, Академија уметности, Београд.

2005-2009. Директор је Београдског интерационалног театарског фестивала (Битеф) и Битеф театра.

2009. Редовни је професор на Одсеку глума/режија, Академија уметности, Нови Сад. Живи и ради у Београду и Атини.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

НОВИ САД

Позоришни трг 1, 21101 Нови Сад
Телефон: 021/ 6621 411 (централа)

За издавача / ЗОРАН ЋЕРИЋ, управник
УЈ Драма / МИЛОВАН ФИЛИПОВИЋ, директор

Уредник / АЛЕКСАНДАР МИЛОСАВЉЕВИЋ
Фотографије / АЛЕКСАНДАР РАМАДАНОВИЋ
Обликовање / РАДУЛЕ БОШКОВИЋ
Технички уредник / АНА РАДУЛОВИЋ
Компјутерски слог / ЉИЉАНА БИЛБИЈА

Штампа / ЕПОХА д.о.о., Пожега
Тираж 500

159. сезона 2019/2020.

www.snp.org.rs

